

Juče smo u Pokrajinskom zavodu za zaštitu prirode učestvovali na javnoj raspravi o Nacrtu zakona o klimatskim promenama. Predloženi propis tumačili su i pravdali resorni ministar Goran Trivan sa najbližim saradnicima uz predstavnike Pokrajinskog sekretarijata za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životne sredine.

Obaveza Srbije za donošenje ovog Zakona nastala je potpisivanjem Pariskog sporazuma o klimatskim promenama. Uvidom u Nacrt zakona, osetili smo da je tim Ministarstva uložio značajnu energiju da kreira dokumenat iz kojeg će moći da se izvuku koliko-toliko primenjiva i za klimu, korisna pravila ponašanja na terenu. Primenjiva, pre svega za one koji će biti u nadzoru njegovog poštovanja. Dakle, inspekcije i one koji će morati da ulože sredstva i napor za njegovu realizaciju, u tom slučaju, poslovni operateri! Kada budemo videli podzakonska akta, moći ćemo da damo konačan sud o njenoj primenjivosti i dometima. Mogli bi smo reći da ovaj dokumenat ima potencijal promena, ali ipak nećemo istrčavati, s obzirom da je “nikao u Srbiji”!

Diskusija koja je usledila nakon uvodnih izlaganja ministra i saradnika, a u kojoj smo dali svoj doprinos, praktično je duplirala predviđeno vreme našeg druženja, što su organizatori skupa vrlo lepo podneli! To ukazuje na veliki interes učesnika za što kvalitetnijim pristupom globalnom problemu koji pretilo da nam iz korena promeni način i komociju života!

Prilikom smo iskoristili da delegiramo aktuelnu akcidentnu situaciju na Fruškoj gori, koja bi mogla jasno da oslikava sklonost dela odgovornih ljudi u Srbiji da, ne razmišljajući previše, pokrenu klimatske promene, i to nemarnim i štetnim delovanjem prema prirodi! Prst smo uperili na rukovodstvo Nacionalnog parka “Fruška gora” i njihovu neumerenu seču drveća, koja je stvorila prazne fragmente na “plućima Vojvodine”, koji će uskoro da postanu ružna, beskorisna šikara! Prekid vodenog ciklusa, stvaranje uslova za bujične vodotokove, uništavanje staništa ptica, smanjena količina kiseonika za inače ogoljenu ravnicu..., uvertira su i potencijalni uzrok klimatskih poremećaja, koji će nas pogoditi u narednim godinama! Ministar je obećao da će se sa svojim timom u bliskom periodu ozbiljno pozabaviti ovim problemom!

Inače smo primetili da u predloženom Nacrtu zakona zaprećene kazne nisu dovoljno visoke da bi postale odvraćajući faktor za prekršioce, što je na žalost slučaj i sa svim drugim ekološkim propisima! Ovo bi moglo da zadrži naviku poslovnih operatera da budžet za kazne postavljaju ispred zelenih investicija! Izgleda da ovim propisom baš i nećemo napraviti ozbiljnu represivnu pretnju zagađivačima!

Imajući dalje u vidu da je većina štetnih emisija koje izazivaju efekat staklene bašte a potom i klimatske promene, poreklom iz sektora energetike, poljoprivrede, vodoprivrede, saobraćaja... a da bi zdravstvo moglo da pruži izuzetan preventivni doprinos (ako se privoli),

postavili smo primedbu na izostanak odredbi koje propisuju osnivanje i rad međusektorskog tela za klimatske promene, kojim bi resorno Ministarstvo svakako koordiniralo. Bez zakonskog mehanizma saradnje i obaveznog učešća drugih sektora, ovaj Zakon bi mogao biti zaboravljen odmah po donošenju!

Rad inspekcije od koje se očekuje da preuzme najveći teret sprovođenja ovog Zakona, takođe je pod velikim znakom pitanja! Lokalni inspektori često su "multifunkcionalni"! Bave se svime i svačim po opštinama a koliko poznajemo situaciju, ponajmanje ekološkim problemima. Trenutno su svi listom zauzeti izuzetno važnom aktivnosti po državu - legalizacijom! Kad je harač u pitanju svi upravni resursi preusmere se bez pardona! Pravosuđe u Srbiji nije garant dostižnosti pravde, već je još uvek ograničavajući faktor u primeni propisa, naročito ekoloških, gde je sudska praksa izuzetno skromna a politički uticaj veliki. Stoga nam je njegova reforma i depolitizacija u fokusu interesovanja. Manje se priča o depolitizaciji inspeksijskih službi, koje su takođe pod bremenom političkog uticaja! Mnogi inspektori su i članovi, obično vladajuće stranke, čime su dodatno omeđili svoje profesionalne domete! Ne verujemo da će takav inspektor kazniti svog partijskog kolegu a još manje poslovnog operatera, partijskog donatora! Povećanje broja inspektora ovaj problem neće rešiti!

Svaki zakon podrazumeva i njegovo finansiranje! Koji su izvori sredstava za monitoring i analize, studije uticaja, dodatni nadzor i kontrolu...?! Izmenom Zakona o budžetskom sistemu 2015. godine, zeleni dinar više nije namenski! I pre tog perioda haračio se "za opšte potrebe" po slobodnim procenama predsednika opština i Ministarstva finansija, sada se to radi legalno! Sa evidentno skromnim finansijskim sredstvima predložili smo Ministru Trivanu da uspostavi jaču kontrolu izvršenja godišnjih programa zaštite životne sredine po lokalnim samoupravama, i time, posredno dostigne veći procenat namenskog trošenja "zelenog dinara"! Učinio nam se ozbiljan u svom obećanju da će to i sprovesti! Gledamo i pamtimo!

Donošenje ovog Zakona svakako bi moglo doprineti otvaranju Poglavlja 27 EU! Da li će ga i zatvoriti i naročito, da li će primena ovog Zakona značajno smanjiti ugljenični otisak Srbije, tj. emisiju gasova iz spektra staklene bašte, nismo baš ubeđeni! Barem dve stvari sprečiće dostizanje ovog cilja za dugi niz godina a to su ogromna, strateška ulaganja u površinske ugljenokope i Sporazum Srbije sa Rusijom u oblasti naftne i gasne privrede! Foslna goriva nesumljivi su i temeljni prioriteti Vlade Srbije, te se bojimo da je sva ova priča o doprinosu Srbije u sprečavanju klimatskih promena, samo ulaganje evropskim komesarima i zaglupljenoj biračkoj raji!

Šta god mi uradili, nevreme nailazi! Ko bude znao kako da se adaptira i prilagodi, preživeće!

Ostali, “neka boluju uz setne rijalitije”!

Učešće na ovom skupu omogućeno je realizacijom Projekta “Osnaživanje odgovornosti i obaveza za bolju životnu sredinu”, koji se realizuje uz podršku programa CSOnnect, koji sprovodi Regionalni centar za životnu sredinu. Program finansira Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju.

Izvor: ekovrbas.net